

VICENT BELLO

Catalanitat: vergonya i culpa

El procés obert que representa el III Congrés de Cultura Catalana ha estat un estímul per animar la reflexió i el debat, també en l'àmbit de la psicologia, més concretament de la psicologia social, i de manera particular respecte de diverses dinàmiques que intervenen en la constitució de les identitats individuals i col·lectives.

El treball que com a dinamitzador i organitzador realitza el psicòleg i ensenyant Quim Gibert, junt amb la col·laboració de diverses entitats culturals dels Països Catalans, està fent possible aquestes jornades de psicologia.

Durant la primavera de l'any 2000 es va realitzar un primer cicle que, amb la denominació de "La catalanitat, una identitat maleïda?", compregué tres jornades diferents. L'Institut d'Estudis del Baix Cinca, caracteritzat per la seua vocació de servei a la nostra cultura, ha tingut la gentilesa d'editar un anuari monogràfic amb el conjunt de les ponències del cicle, que compta amb treballs de Quim Gibert Font, Jaume Sastre Font, Cristina Saragossa Roig, Josep Palou Mas, Rosa Calafat Vila, Enric Larreula Vidal, Cecili Lapresta Rey i qui signa aquest article.

Un segon cicle de xarrades-debat de temàtica psicològica, amb el títol general de "La catalanitat, una identitat sòlida", s'ha realitzat durant aquest darrer hivern. La tercera cita d'aquest cicle es va centrar en el tema que serveix de títol a aquest article, "Catalanitat: vergonya i culpa". Quim Gibert i jo mateix vam tractar d'animar el debat. Gibert va dedicar la seua intervenció a analitzar les dinàmiques de la vergonya identitària i dels mètodes positius per caminar en la direcció de l'autoafirmació, l'afecte i el respecte interpersonal. Per la meua banda, vaig efectuar algunes consideracions relatives als efectes emocionals i de consciència derivats d'un determinat condicionament topològic dels valencians, ubicats "entre l'estat i l'estigma" de la pròpia identitat cultural.

Una de les funcions dels estats és actuar com a focus generadors i reproductors d'hegemonia mitjançant la creació i la destrucció de valors, funció que es realitza tant per l'acció específica dels seus organismes d'intervenció ideològica com per les cristallitzacions que es desprenen de les pràctiques administratives. És aquesta una acció orientada a construir uns determinats tipus de subjectivitat i de consciència aquiescent entre les poblacions supeditades.

Les repercussions identitàries d'aquesta activitat axiològica dels estats tenen

"Una de les funcions dels estats és actuar com a focus generadors d'hegemonia mitjançant la manipulació de valors"

una dimensió etnocida en un cas com l'espanyol que, regint-se per una matriu etnocultural castellana exclusivista, ha inclòs per la força, governa i administra altres nacions ibèriques no castelleses.

L'etnicisme castellanòfil, que impregna i conforma, a més de les pràctiques governamentals i administratives de l'estat central (i la major part de les autonòmiques, àdhuc les perifèriques), els comportaments socials dels poders econòmics que usdefruïten l'estat, és un parany antidemocràtic i el més ferm obstacle ideològic per a l'adveniment d'una ciutadania politicodemocràtica multicultural d'igualtat hispànica. Una de les

seues manifestacions més perniciososes és en forma de racisme endohispànic, un racisme castellanòfil que fomenta l'odi i la intolerància contra les manifestacions lliures i el desplegament de la personalitat pròpia dels pobles no castellans de la península Ibèrica. És un ultranacionalisme xenòfob amb tanta consciència de la seua impresentabilitat que opta per presentar-se com a inexistent, com a "nonacionalista". És, fins a l'extrem de poder ser l'única absència de ser que és sense ser. La desvalorització, els sentiments d'inferioritat, la vergonya i la culpa són estats emocionals induïts entre les poblacions estigmatitzades.

Una de les manifestacions recents més esveradores, i que ha posat de manifest el gaudi i la fascinació que provoca la lògica feixista, ha estat el sumaríssim d'urgència contra M. Ferrusola i H. Barrera. Aquest episodi de neofeixisme mediàtic s'ha produït en conjugar-se el potencial derivat de la tècnica i la concentració de la propietat, amb la xenofòbia anticatalana covada pel castellanocentrisme, i la direcció orquestral exercida pels gabinets governamentals d'estratègia informativa que han imposat música i lletra al cor d'almoïners mediàtics. Humiliant materialització pràctica de la lapidació pública a la nostra època. El linxament mediàtic satisfà les pulsions sàdiques de les personalitats autoritàries que es veuen obligades a haver de respectar les formalitats democràtiques.

Sense cap altra base que la manipulació hiperbòlica d'uns fragments descontextualitzats de declaracions i l'ús de la calúmnia com a succedani de prova en si mateixa, s'ha buscat la inhabilitació cívica i la incapacitació democràtica d'H. Barrera i M. Ferrusola, la seua exclusió simbòlica de la comunitat humana i la seua mort política. Res de tot això els hagués sobrevingut si en comptes de ser dignes ciutadans catalans, ho foren d'Albacete, Zamora o Sevilla. Racisme dieu?

Psicòleg